

מראי מקומות- מנחות ל'

התורה כן הוא הדין. אולם הביא מש"כ הר"ן במגילה דצריך שישאר עכ"פ רוב עשרה, וא"כ י"ל דהכא קוראן אפי' לא נשאר רוב.

(ג) **יחיד קורא אותן- ע' בתוס' שהביא מר"ת** דמה שנוהגין עכשיו לקרות שנים בכל התורה, היינו שלא לבייש מי שאינו יודע לקרות, וכמו שמצינו בביכורים, דתקנו שמקרינן לפי כאו"א כדי שלא לבייש מי שאינו יודע לקרות מעצמו. וכ' הרא"ש במגילה (ג', א') שאין הדמיון עולה יפה, דהתם נמנעו מלהביא ביכורים בשביל זה, ועברו על מה שכ' בתורה דחייבין להביא ביכריהם לבהמ"ק. אבל הכא, בקיאין יקראו ואחרים ימנעו, ואדרבה, מתוך הבושה יתנו לב ללמוד הפרשה. ולכן הוא ביאר טעם מנהגנו מטעם אחר, "לפי שאין הכל בקיאין בטעמי הקריאה, ואין הציבור יוצאין בקריאתו, והוא בעיניו כיודע, ואם לא יקראוהו התורה אתי לאינצויי עם ש"ץ, לכן התקינו שיקרא ש"ץ שהוא בקי בקריאה".

(ד) **אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתוב לקוח את ספר התורה הזה- ע' בשאלת יעבץ (ל"ג, ד"ה וכי תימא), שכ' לבאר מחלוקתם, דנח' במח' בגיטין אם התורה ניתנה מגילה או חתומה. דר"י ס"ל דתורה מגילה ניתנה, משו"ה לא קפדינן אחסרון שמונה פסוקים ושפיר קרינן ב' ספר תורה שלם. ור"ש ס"ל כר"ל דאמר חתומה ניתנה, ובעינן דוקא כולה, ומשו"ה נקט אפשר ס"ת חסר ואומר לקוח וכו', לפי שאינו נקרא ס"ת אלא כשכתובה כולה, שחתומה ניתנה.**

(ה) **מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע- ויש לעי', איך תי' הקו' דמשה חי וא"כ איך כתב וימת משה. וע' במהרש"א בב"ב (טו.) שביאר שהיו ב' חילוקים בין כתיבת ח' פסוקים אלו לכתיבת שאר התורה. א) שעל ח' פסוקים אלו לא הי' משה רבנו חוזר ואומרם קודם שכתבם, ולכן מצד האמירה לא הי' מחזי כשיקרא, הואיל ולא הי' אומרם. ב) וגם מצד הכתיבה לא הי' מחזי**

(א) **איתמר, רבנן אמרי אף באמצע שיטה- פרש"י, ובאמצע הדף. וכ' בשטמ"ק דבחנם פי' כן, אלא יש לפרש דבאמצע השיטה, וה"ה בסוף השיטה, ולעולם בסוף הדף. והק' בחי' הרשב"א על פי' זה, א"כ יוצא דר' אשי אמר דצריך להיות באמצע השיטה דוקא, ולא בסוף שיטה, ומהו הסברא בזה. ולכן כ' לפרש כפרש"י, דאף באמצע השיטה, וכש"כ באמצע הדף. והק' ע"ז, דא"כ תקשה להני רבנן מהברייתא דהק' לרב לעיל. וכ' דאה"נ, הני רבנן ס"ל כרב דלעיל, וס"ל דרב תנא הוא ופליג, ולכן שפיר חולקים על הברייתא דלעיל.**

(ב) **שמונה פסוקים בתורה, יחיד קורא אותן- פרש"י, כלומר אין מפסיקין בהן. וכן הביא תוס' מר"ת, אולם ע"ש שהביא מר' משולם דביאר דיחיד קורא אותן היינו שלא יקרא עמו שליח ציבור. וע' ברמב"ם (תפלה י"ג, ו'), שכ' "שמונה פסוקים שבסוף התורה מותר לקרות אותן בבית הכנסת בפחות מעשרה, אע"פ שהכל תורה ומפי משה מפי הגבורה הן, הואיל ומשמען שהן אחר מיתת משה, הרי נשתנו, ולפיכך מותר ליחיד לקרות אותן". וכבר השיג הראב"ד דלא שמענו דבר זה מעולם, אלא יחיד היינו דאין מפסיקין אותו (וגם הוסיף דהמנהג הוא דאין החזן קורא עמו). וע' בשיעורי ר' שמואל בבבא בתרא (רפ"ח) שהביא מהגר"ז להק' על הרמב"ם, בשלמא אם הי' הדין דצריך עשרה לקריאת התורה דין מיוחד לקריאת התורה, הי' שייך לומר דכיון דנשתנה אלו הח' פסוקים, נשתנו ג"כ לענין דין הקריאה, אבל הרי הא דבעינן עשרה הוא דין בכל דבר שבקדושה, וכיון דהני ח' פסוקים ג"כ חשיבי דבר שבקדושה, א"כ איך שייך שיהי' דין דלא בעינן עשרה בקריאתם, והניח בצ"ע. וע"ע בקרן אורה, שהק' על הרמב"ם מהירושלמי דבכל קריאת התורה אם התחיל בעשרה גומרה אפי' הלכו מקצתן. וא"כ, הא הנך ח' פסוקים סוף קריאה הם, ואם מתחלה היו עשרה, מאי איריא הנך ח' פסוקים דקוראין ביחיד ומברך אחריהם, הא בכל**

הרי אינו מוקף גויל. ותי' דאולי יש נפק"מ דשייך שהוא מוקף גויל אבל אין בה הפסק מאות אחר, וכגון שסמכו בתוך אור אחרת, והניח בצ"ע.

(א) **אל ימעט אדם את הכתב- פי' הנמוקי יוסף** דאע"ג דאמרי' דבעינן בין שיטה לשיטה כמו שיטה, מ"מ אין למעט הכתב לכתוב אותיות קטנות בשיטה עליונה או תחתונה או אמצעית, דכיון שיהי' מקצת השיטין בכתיבה גסה ומקצתה בכתיבה דקה, אי"ז הדר.

(א) **ר"ש שזורי אומר, כל השם כולו תולין, מקצתו אין תולין- כ' השפת אמת, דלכא' משמע דת"ק ס"ל דאף השם מקצתו תולין, וק' לומר דמצרפין מקצת אותיות השם עם מקצתו. וגם משמע דלפי"ז ר"ש שזורי ס"ל דתיבות אחרת שפיר תולין מקצתו. ולכן ביאר דהי' פשוט בשאר תיבות דאין תולין מקצת התיבה, אלא מוחקין אותו וכותבין הכל למעלה. אבל כשכותב מקצת השם, אין עצה למחוק האותיות של השם ולתלות כולו, וא"כ הי' מקום לומר דבליט ברירה תולין מקצתו, וע"ז בא ר"ש שזורי לומר דבין תיבות אחרות, ואף השם, אין תולין מקצתו.**

(ב) **כיצד עושה, מסלק את היריעה כולה וגונזה- כ' השפת אמת דאפשר דלאו דוקא צריך לגנוז כל היריעה, אלא דיכול לחתוך ד' א' ולגונזה (אם ישאר עוד ג' דפין על היריעה).**

(ג) **כיצד יעשה, צובר גרנו לתוכו, ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו, וכי- ואי' בר"ה (יג:) דהיינו משום דס"ל לר"ש שזורה דיש בילה. וע' בטורי אבן שם דכ' לדון בדברי ר"ש שזורי, האם זה רק בפול המצרי, משום דתרו"מ שלו אינו אלא מדרבנן, או האם שייך לומר סברא זו אף בתרו"מ דאורייתא, ע"ש באריכות.**

כשיקרא, דהי' נכתב בדמעה ולא בדיו, ודמעה אינו כתב גמור, ולכן שפיר לא הי' מחזי כשיקרא. וע' בריטב"א בב"ב שם שהביא ב' גירסאות בזה, או דהחילוק הי' דהי' השינוי במה שלא היו נכתבים בדיו אלא בדמעה, או דהחילוק הי' דלא הי' אומר משה כל קרא קודם שכתבו, דמפני הצער לא הי' אומר וכותב, אלא רק הי' כותב. וע"ע במלא הורעים שם דג"כ כ' דלא הי' אומר משה אותן פסוקים, שהרי לא הי' רוצה לומר מיתת עצמו. וגם כ' ד"בדמעה" היינו כמו בדימוע, דהיינו דהי' כתב אותיות מעורבות, באופן שיהי' יכול לחברן באופן אחר, שלא יהיו מורים על מיתתו.

(ו) **הלוקח ס"ת מן השוק, כחוטף מצוה מן השוק- פרש"י, ומצוה עבד, אבל אם הי' כתבו הי' מצוה טפי. והוסיף הנמוקי יוסף (ריש הל' ס"ת), שאין לו שכר גדול כ"כ כמי שטרח בכתיבתו, ויש מקום למדת הדין לחלוק ולומר, דאלמלא שבאה עליו בלא טורח לא הי' עושה אותה. וע' בחי' הגרי"ז דדייק מהרמב"ם בהל' ס"ת (ז', א') דלא יצא כתיבת ס"ת אלא ע"י כתיבה או עכ"פ במגיה. אבל העיר החי' הגרי"ז דמלשון הגמ' דכאילו קבלה מהר סיני, משמע דאי"ז כי אם מעלה בעלמא ולא מעיקר הדין, דאל"כ הול"ל דלא יצא, וצ"ע.**

(ז) **כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני- כ' הנמוקי יוסף דבזה יש למדת הרחמים לומר, דכמו שטרח טורח זה, כן הי' טורח ללכת במדבר כדי לקבל תורה מהר סיני.**

(ח) **אלא כגון למשפחותיכם ג' פעמים- ע' ברש"ש שכ' דהי' הגמ' יכול לומר כדי ל' אותיות, ומה שנקט באופן זה, היינו א' כדי ללמדנו דצריך שיהי' בהם ו' אותיות קצרות, כגון "ו", "י", "י". (ב) ללמדנו שלא יהיו רק כדי ב' אוריים שבין התיבות, כמו בין הג' תיבות למשפחותיכם.**

(ט) **ובין אות לאות כמלא חוט השערה- נקט בחי' הגרי"ז דלכא' זהו משום הדין דמוקף גויל, אלא דהעיר דמלשון הרמב"ם משמע דזהו רק מדין כתיבה נאה, ואינה לעיכובא, ולמה,**